

**ДО
АКРЕДИТАЦИОННИЯ
СЪВЕТ НА НАОА**

ДОКЛАД
НА ПОСТОЯННАТА КОМИСИЯ ПО
ПРИРОДНИ НАУКИ, МАТЕМАТИКА И ИНФОРМАТИКА
ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ИЗВЪРШЕНОТО ОЦЕНЯВАНЕ ПО ПРОЦЕДУРА
ЗА ПРОГРАМНА АКРЕДИТАЦИЯ НА ДОКТОРСКА ПРОГРАМА
„ИКОНОМИЧЕСКА И СОЦИАЛНА ГЕОГРАФИЯ”
В ПРОФЕСИОНАЛНО НАПРАВЛЕНИЕ 4.4. НАУКИ ЗА ЗЕМЯТА
НАЦИОНАЛЕН ИНСТИТУТ ПО ГЕОФИЗИКА, ГЕОДЕЗИЯ И ГЕОГРАФИЯ - БАН

Уважаема г-жо Председател на АС,

Постоянната комисия по природни науки, математика и информатика предоставя на Вашето внимание настоящия доклад за резултатите от извършеното оценяване по процедурата за програмна акредитация на докторската програма „**Икономическа и социална география**” от професионално направление 4.4. Науки за земята в **Национален институт по геофизика, геодезия и география - БАН**. Докладът е разработен съгласно чл. 88а, ал. 7 от ЗВО, чл. 13, ал. 8, т. 5 и чл. 38, ал. 1 от ПДНАОА и приетите от Акредитационния съвет на НАОА (20.10.2016 г.) критерии за програмна акредитация на докторски програми в съответствие със стандартите и насоките за осигуряване на качеството в европейското пространство за висше образование (ESG) - част 1 /1-10/ и по смисъла на чл.78, ал.3 от ЗВО.

СЪДЪРЖАНИЕ

- I. ХРОНОЛОГИЯ НА ПРОЦЕДУРАТА**
 - II. ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРЕПОРЪКИТЕ ОТ ПРЕДХОДНАТА АКРЕДИТАЦИЯ**
 - III. ОСНОВНИ ЧИСЛОВИ ДАННИ ЗА ДОКТОРАНТИТЕ**
 - IV. КОНСТАТАЦИИ И ОЦЕНКИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА КРИТЕРИИТЕ ЗА ПРОГРАМНА АКРЕДИТАЦИЯ НА ДОКТОРСКА ПРОГРАМА В СЪОТВЕТСТВИЕ СЪС СТАНДАРТИТЕ И НАСОКИТЕ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА КАЧЕСТВОТО В ЕВРОПЕЙСКОТО ПРОСТРАНСТВО ЗА ВИСШЕ ОБРАЗОВАНИЕ (ESG) - ЧАСТ 1 (1-10) И ПО СМИСЪЛА НА ЧЛ. 78, АЛ. 3 ЗВО (ТАБЛИЦА 5), ПРИЕТИ ОТ АС НА НАОА НА 20.10. 2016 Г.**
 - V. ЗАКЛЮЧЕНИЕ**
 - VI. ПРОЕКТ ЗА ПРЕПОРЪКИ ОТ ПОСТОЯННАТА КОМИСИЯ**
-

В настоящия доклад са използвани следните съкращения:

- АС – Акредитационен съвет
- ДП – Докторска програма
- ДС – Доклад-самооценка
- ЕГ – Експертна група
- ЕС – Експертен съвет
- ЗВО – Закон за висше образование
- ЗРАСРБ – Закон за развитието на академичния състав в Република България
- МОН – Министерство на образованието и науката
- НАОА – Национална агенция за оценяване и акредитация
- НИГГГ -БАН - Национален институт по геофизика, геодезия и география - БАН
- ННП – Национална научна програма
- НС – Научен съвет
- НТС -научно-техническо сътрудничество
- ОНС – Образователна и научна степен
- ОП на ЕСФ - Оперативни програми на Европейските структурни фондове
- ОС на БАН - Общо събрание на БАН
- ОТД - Основен трудов договор
- ПК – Постоянна комисия
- ПКПНМИ – Постоянна комисия по природни науки, математика и информатика
- ФНИ - Фонд „Научни изследвания“
- ЦО на БАН - Център за обучение на БАН
- IF – импакт фактор
- WoS - Web of Science

I. ХРОНОЛОГИЯ НА ПРОЦЕДУРАТА

В следващата таблица са посочени основните етапи на процедурата:

№	Решения	Номер и дата на протокол/ дата на извършено действие
1.	Откриване на процедурата от АС.	Пр. №16/29.06.2023 г.
2.	1. Проф. д-р Филип Александров Мачев – СУ „Св. Кл. Охридски” – ръководител; 2. Проф. д-р Румен Христов Янков – ВТУ „Св. св. Кирил и Методий” – член на ЕГ. 3. Мария Райнова Попова – МГУ “Св. Иван Рилски” – член на ЕГ. Наблюдаващ процедурата член на ПКПНМИ: - доц. д-р Анатолий Ангелов	Пр. №17/13.07.2023 г.
3.	Осъществени присъствени срещи и електронна кореспонденция на ЕГ и Национален институт по геофизика, геодезия и география - БАН .	06.11.2023 г.
4.	Обсъждане и приемане на доклада на ЕГ от ПКПНМИ	Пр. №17/13.07.2023 г.
5.	Обсъждане и приемане на доклада на ПКПНМИ и изпращането му до НИГГГ-БАН за становище	Пр. №3/22.01.2024 г.
6.	След изтичане на срока по чл. 38, ал. 2 от ПДНАОА /относно становището на оценяваната институция/ ПКПНМИ предоставя доклада на АС	

II. ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРЕПОРЪКИТЕ ОТ ПРЕДХОДНАТА АКРЕДИТАЦИЯ

При предходната акредитация на докторската програма „**Икономическа и социална география**“ от ПН 4.4. Науки за Земята, Постоянната комисия по Природни науки, математика и информатика при НАОА е дала програмна акредитация на ОНС „доктор“ по докторска програма „**Икономическа и социална география**“ при НИГГГ – БАН, професионално направление 4.4. Науки за земята на основание на обща оценка **9,16 (девет цяло и шестнадесет стотни)** със срок на валидност шест години и е направила следните препоръки:

По препоръка 1. *Да се обезпечат условия за по-активно участие на докторантите в различни образователни дейности, с цел изграждане на преподавателски умения.*

На докторантите е предоставена възможност да участват в научни проекти, чиито резултати същите представят на студентите в различни висши учебни заведения под формата на съвместни лекции с преподаватели от университетите, но НИГГГ е научна институция и преподавателската дейност не е приоритет.

Препоръката е изпълнена.

По препоръка 2. Да се разработят подходящи форми за методическа помощ на докторантите при създаване на научни публикации, отговарящи на изискванията за публикуване в издания с наукометрични показатели.

С оглед изпълнението на втората препоръка проф. Стоян Недков и гл. ас. д-р Христина Проданова са разработили курс „Практически умения за разработване на научна публикация“ към ЦО към БАН, чиято основна цел е да запознае докторантите с основните принципи и практически похвати при разработването на научни публикации. В първият модул на курса са разгледани основните положения в процеса на научната публикационна дейност. Във вторият модул са разгледани структурата и елементите на научната статия. В третият модул са представени етапите, през които преминава разработката на една научна статия.

Препоръката е изпълнена.

По препоръка 3. Да се увеличи научният капацитет в областта на социално-икономическа и регионалната география.

През периода на акредитация е увеличен броят на докторантите по специалността. През периода на акредитация в НИГГГ са се обучавали 7 докторанти по научна специалност „Социално-икономическа география“, от които трима са успешно защитили.

Препоръката е изпълнена.

III. ОСНОВНИ ЧИСЛОВИ ДАННИ ЗА ДОКТОРАНТИТЕ

В следващата таблица са посочени някои данни за докторантите през акредитационния период:

1	Обучавани докторанти	7
2	Новозачислени, в т.ч.:	5
	Редовна форма на обучение	1
	Задочна форма на обучение	0
	На самостоятелна подготовка	6
3	Защитили докторанти	3
4	Отчислени, в т.ч.:	0
	С право на защита	0
	Без право на защита	0
5	Обявени конкурси за прием на докторанти, в т.ч.:	
	2018 г.	0
	2019 г.	0
	2020 г.	0
	2021 г.	1
	2022 г.	1

IV. КОНСТАТАЦИИ И ОЦЕНКИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА КРИТЕРИИТЕ ЗА ПРОГРАМНА АКРЕДИТАЦИЯ НА ДОКТОРСКИ ПРОГРАМИ В СЪОТВЕТСТВИЕ СЪС СТАНДАРТИТЕ И НАСОКИТЕ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА КАЧЕСТВОТО В ЕВРОПЕЙСКОТО ПРОСТРАНСТВО ЗА ВИСШЕ ОБРАЗОВАНИЕ/ ESG/- ЧАСТ 1 /1-10/ И ПО СМИСЪЛА НА ЧЛ. 78, АЛ. 3 ОТ ЗВО (ТАБЛИЦА 5).

Стандарт 1 „Политика за осигуряване на качеството“

Критерий 1.1. „Висшето училище или научната организация имат публично оповестена, с официален статут и отчетност политика за осигуряване качеството на обучението по докторската програма“

1.1.1. Дейността по обучението на докторанти за придобиване на образователната и научна степен “доктор” по научни специалности, за които научните институти в системата на БАН имат акредитация от НАОА се организира и контролира от Центъра за обучение (ЦО) при БАН. Това е основното „специализирано“ звено, което е създадено с цел организиране и координиране обучението на български и чуждестранни граждани по образователната и научна степен „доктор“. ЦО действа в съгласие със Закона за висшето образование, Закона за развитие на академичния състав в Република България и Правилника за неговото прилагане, Закона и Устава на БАН. В сила е и Правилник за дейността на ЦО и на АС при БАН. В него подробно са описани устройството, функционирането и правомощията на ЦО при обучението на докторанти в системата на БАН. Специално място е отделено на формите, начините и процедурите при обучението на докторанти в системата на БАН.

Центърът за обучение организира акредитацията на БАН на програмите за обучение в ОНС „доктор“ по съответните научни специалности. Той осъществява методическо ръководство, експертна помощ и контрол при изработването им и осигурява тяхното изпълнение съобразно нормативната уредба.

1.1.2. Центърът за обучение на докторанти в системата на БАН разработва и прилага система за оценка качеството на докторантското образование. Тя е съобразена изцяло с действащите национални нормативни документи и кореспондира с най-добрите европейски практики. Създадена в унисон с основните Европейски принципи на иновативното обучение на докторантите, тя спомага за максимално широко интегриране в Европейското изследователско пространство, както и за разширяване прилагането на международно признати стандарти и процедури за оценка на качеството на образованието и научните резултати.

1.1.3. Обучаващо звено за наблюдения период от 01.01.2018 г. до 31.12.2022 г. е Департамент География в НИГГГ при БАН. Институтът провежда фундаментални и приложни научни изследвания в областите на геофизиката, сеизмологията, сеизмичното инженерство, геодезията и географията, с цел подпомагане на устойчивото развитие на Р. България. Извършва научно-оперативно обслужване на държавата и обществото с мониторингова и експертна информация, анализи и оценки.

Като съставна част от НИГГГ Департамент География изучава и изследва пространствената диференциация, динамиката и взаимодействието между процесите и явленията на природата и обществото на България и извън нейните граници. Такъв тип пространствена интерпретация се осъществява чрез прилагането на комплексен подход при научноизследователската дейност.

Департаментът извършва собствени научни изследвания, свързани с концепциите, развитието, мониторинга и реализирането на националната, регионалната и общинската политика в България. Той работи по основните национални и европейски научни приоритети, отнасящи се до сегашната и бъдещата организация на цялото географско пространство в страната.

Научният екип на департамента предоставя компетентна информация на държавните институции, частния бизнес, НПО, образователните и научните организации, както и на обществеността. Той поддържа и разширява геоинформационната база от данни за България, ангажира общественото внимание с глобалните промени и техните регионални измерения и работи за укрепване на общочовешките ценности във всички сфери на обществения живот.

Департаментът разработва докторски програми и осигурява обучение на докторанти; осъществява преподавателска, издателска и публикационна дейности в областта на научната и научно-популярната литература.

Предвид спецификата на извършваната научно-изследователска дейност и в зависимост от професионалната квалификация и компетенция на служителите, департаментът е структуриран в три секции: „Физическа география“, Икономическа и социална география“, Географски информационни системи“. В рамките на секция „Икономическа и социална география“ се извършват фундаментални и приложни научни изследвания в областта на икономическата и социална география, в съответствие с националните интереси и приоритети, и световните тенденции. Извършва се изследователска и експертна дейност по проекти и програми с международно, национално и регионално значение. Подготвят се висококвалифицирани специалисти, популяризират се резултатите от научните изследвания, осъществява се сътрудничество с научноизследователски, учебни и други организации в страната и чужбина. Достигнатите научни резултати се предоставят за ползване, приоритетно подпомагане на държавните институции и местната власт в Република България.

1.1.4. Цялостният процес по обучението на докторант в специалност „Икономическа и социална география“ в НИГГГ и съответно в департамент „География“ от изготвянето на заявката за докторантура през процедурите по прием, обучение и защита се извършва при строго съблюдаване на националната правно-нормативната уредба в тази област. Това гарантира избягването на дискриминация по какъвто и да е белег на кандидати и последващи обучаеми. Специално внимание се отделя на процедурите по прием на кандидати, както и при провеждането на изпитите за полагане на докторантския минимум. Създадената организация не дава възможност за извършване на изпитни измами

Също така по време на обучението на докторантите е предвидено и обучение на последните от страна на научния ръководител на принципите и начините на използване на чужди изследвания и публикации, правилата на цитиране и опасностите при нарушаване на приетите правни норми и научна етика.

За изминалия акредитационен период няма заявени нито устно, нито писмено на жалби за допускане на дискриминация от страна на служители на /департамента спрямо кандидатстващи или приети докторанти в специалност „Икономическа и социална география“. Няма и документирани примери и случаи на плагиатство както от страна на докторанти, така и по отношение на използвани техни публикувани материали.

Резултати от проверката:

1.1.1. Обучението на докторанти в НИГГГ-БАН е в съответствие с мисията и целите на Института. Институтът има приет Правилник за условията и реда за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности.

1.1.2. В БАН има приета Система за управление на качеството на обучението на докторантите, и в НИГГГ има приети вътрешно институционални документи и определен орган, който да отговаря за качеството на обучението. През периода на акредитация няма извършени вътрешни одити за оценка на качеството на обучение на докторската програма.

1.1.3. Участието на докторантите в проекти, международни мрежи и др. осигурява тясна взаимовръзка между научно-изследователската работа на докторантите и учените.

1.1.4. На този етап, институтът няма избрана Комисия по етика. *В периода на акредитация, няма документирувани случаи на дискриминация, изпитни измами и плагиатство.*

Стандарт 2 „Разработване и одобряване на програмите“

Критерий 2.1. „Висшето училище или научната организация изгражда и прилага процедури за разработване, одобряване, наблюдение и обновяване на докторските програми при съдействието на високо квалифицирани учени, представители на промишлеността и други заинтересовани страни“.

2.1.1. Докторантската програма по научна специалност „Икономическа и социална география“ е разработена на базата на анализ на състоянието и тенденциите в развитието на съвременните географски изследвания. За това спомагат както висококвалифицираният научен състав в департамента, така и широките и ползотворни контакти и сътрудничество с чуждестранни висши училища и сродни научни институции, подготвящи студенти в профил „География“. С тях департаментът има сключени меморандуми за сътрудничество, като това дава възможност да се следи спецификата на обучението и качеството на образованието и стъпвайки на тази основа, да се изработят оптимални и действащи програми за обучение на докторанти в департамента.

Икономическата и социална география изучава географските аспекти в развитието на отделните стопански отрасли и сектори, комплексното регионално планиране и райониране и териториалното устройство. Изследват се комплексните и отраслови проблеми, свързани с географската локализация на отделни производства по административно-териториални единици, отрасли и интегрални райони, населени места, както и по утвърдените със Закона за регионалното развитие райони за планиране (NUTS). В специалността се изучават и регионалните особености в броя и характеристиките на работната сила, трудовата заетост, безработицата и факторите оказващи влияние върху тяхното разпределение. Обучаването на докторанти в Департамент География в НИГГГ - БАН по тази специалност има за цел подготовката на висококвалифицирани специалисти по проблемите на икономическата и социална география, които да могат да се реализират успешно на пазара на труда, да се реализират в професионални направления, в които могат да приложат своите знания и умения.

2.1.2. Докторантската програма по научна специалност „Икономическа и социална география“ е разработена на базата на анализ на състоянието и тенденциите в развитието на съвременните географски изследвания. За това спомагат както висококвалифицираният научен състав в департамента, така и широките и ползотворни контакти и сътрудничество с чуждестранни висши училища и сродни научни институции, подготвящи студенти в профил „География“. С тях департаментът има сключени меморандуми за сътрудничество, като това дава възможност да се следи спецификата на обучението и качеството на образованието и стъпвайки на тази основа, да се изработят оптимални и действащи програми за обучение на докторанти в департамента.

Икономическата и социална география изучава географските аспекти в развитието на отделните стопански отрасли и сектори, комплексното регионално планиране и райониране и териториалното устройство. Изследват се комплексните и отраслови проблеми, свързани с географската локализация на отделни производства по административно-териториални единици, отрасли и интегрални райони, населени места, както и по утвърдените със Закона за регионалното развитие райони за планиране (NUTS). В специалността се изучават и регионалните особености в броя и характеристиките на работната сила, трудовата заетост, безработицата и факторите оказващи влияние върху тяхното разпределение. Обучаването на докторанти в Департамент География в НИГГГ - БАН по тази специалност има за цел подготовката на висококвалифицирани специалисти по проблемите на икономическата и социална география,

които да могат да се реализират успешно на пазара на труда, да се реализират в професионални направления, в които могат да приложат своите знания и умения.

2.1.3. Основните цели при обучението на докторанти по специалност „Икономическа и социална география” в Департамент География в НИГГГ- БАН са:

- Придобиване на знания и умения за разкриване и формулиране на научни проблеми в областта на икономическата и социална география;
- Усвояване на основните методологични подходи и методи на икономогеографските изследвания, използвани от различни географски школи;
- Натрупване на знания и опит за теренни изследвания;
- Запознаване с информационната база и научни разработки по икономическа и социална география и възможностите за тяхното използване. Придобиване на допълнителни знания и умения за анализ и научно интерпретиране на факти и явления за формиране на научни виждания;
- Натрупване на умения за оформяне на научни статии и презентирание на резултатите от собствени изследвания;
- Познания за прогнозиране и управление на икономогеографски процеси и явления, регионално планиране и устройство на територията;
- Получаване на задълбочена теоретична подготовка по икономическа и социална география за провеждане на самостоятелни научни и практически изследвания.

Разработването на дисертационен труд по научна специалност „Икономическа и социална география” представлява сложна система от действия, която преминава през няколко етапа: формулиране на научен проблем и приемане на работно заглавие на дисертационния труд; дефиниране на целта, обекта, предмета на изследването, поставяне на конкретни задачи, които трябва да се решат в хода на изследването; подбор на методите на изследване при решаването на конкретните теоретични или практически задачи; конкретизиране на методологията на изследването; събиране, интерпретация и анализ на необходимата информация; провеждане на научното изследване чрез използването и прилагането на различни методи; анализ на резултатите, търсене на възможности за приложение на резултатите от научните изследвания в практиката, формулиране на изводи и приноси на научното изследване.

Завършилите докторантура по научната специалност „Икономическа и социална география“ притежават компетенции да извършват самостоятелни научни изследвания, да придобият задълбочени специализирани познания в съответната научна област, да владеят технологичния инструментариум за извършване на научни изследвания, да работят в екип, да извършват експертна дейност.

2.1.4. Департамент География има изградена традиция в обучението на висококвалифицирани специалисти по специалност „Икономическа и социална география“. Докторантите по специалност „Икономическа и социална география” в Департамент География в НИГГГ-БАН получават подготовка и квалификация за реализация като:

- учени-изследователи за провеждане на изследвания в областта на икономическата и социална география в различни научни и изследователски институции със сходна тематика;
- преподаватели по учебни дисциплини по икономическа и социална география и сродни дисциплини във висшите училища;
- квалифицирани специалисти, експерти и управленски кадри в държавната администрация. и др.

2.1.5. Изискванията на разработената от ЦО система за оценка на качеството на образованието на докторантите в БАН е неотменимо условие при изготвянето на докторантската програма, особено в частта за възможностите за мобилност на докторантите, съвместно или

допълващо обучение в други висши образователни и научни институции, фирми и др. Представената докторантска програма по научна специалност “Икономическа и социална география“ е съвместима с аналогични програми във ВУ на страната.

Брой докторанти, реализирали мобилност през акредитационния период – 0 бр.

2.1.6. В НИГГГ е създадена необходимата организация за мониторинг, контрол и оценка на състоянието на документацията. В административно отношение тя се води от отдел „Административен“, а в научно – от научния секретар на института. Към момента изискуемата документация е налице, намира се в добро състояние и се проверява регулярно.

Резултати от проверката:

2.1.1. За докторската програма има приета Квалификационна характеристика и индивидуален учебен план в която са представени основните умения и компетенции, придобивани в процеса на обучение и възможности за реализация.

2.1.2. Учени от НИГГГ са преподаватели и в ЦО на БАН.

2.1.3. Учебната документация на докторската програма е разработена съгласно действащата нормативна уредба. Приложена е форма на Индивидуален учебен план

2.1.4. Обучаваните докторанти по докторска програма ще се подготвят за осигуряване на научни кадри за НИГГГ, други научни институти, експерти в държавни и общински институции и частни фирми.

2.1.5. Докторската програма е съпоставима със сходни от други научни институции. Предлаганата ДП предлага възможности за мобилности на докторанти. *През периода на акредитация няма осъществена мобилности от докторанти.*

2.1.6. В БАН е въведена тристепенна система за контрол. За всеки от докторантите се изготвя и поддържа досие .

Стандарт 3 „Обучение, преподаване и оценяване, ориентирани към студентите“

Критерий 3.1. „Съществува система от правила и дейности, свързани със стимулиране на мотивацията и активната позиция на докторантите в процеса на обучението и провеждането на научни изследвания, както и подготовката на дисертационния труд“

3.1.1. Обучението в образователната и научна степен "доктор" се осъществява по докторски програми. Обучението на докторанти в департамент „География“ – НИГГГ, БАН, се осъществява в редовна и самостоятелна форма на обучение. Редовната и самостоятелната форма на обучение са с продължителност до 3 години, а задочната – до 4 години.

Изискванията, условията, реда и процедурите по приема и обучението на докторанти в НИГГГ са в съответствие с нормативната база в Република България: Разпределението по видове дейности за срока на обучението се извършва поотделно за всеки докторант и се утвърждава от Научния съвет.

Образователната програма на докторантите се организира и реализира чрез департамент География – НИГГГ, и Докторантското училище към ЦО при БАН.

Образователната програма обхваща следните типове обучение:

1. Индивидуално специализирано обучение в департамент География – НИГГГ, където е зачислен докторантът;

2. Общо специализирано обучение по научни направления – съвместно от департамент География - БАН и от Докторантското училище към ЦО при БАН;

3. Общоакадемично обучение за придобиване на езикови и компютърни умения – от Докторантското училище към ЦО при БАН.

Протоколите от всички положени изпити се прилагат в личното досие на докторанта, като доказателствен материал.

В НИГГГ при БАН периодично се анализира и актуализира действащата документация за процедурата по обявяването, приема и обучението на докторантите по специалност „Икономическа и социална география“ съобразно промените в законовите и нормативните документи. Административното обслужване на обучаваните докторанти по специалност „Икономическа и социална география“ се осъществява в съответствие с реда и организацията, създадена за обслужване на всички докторанти, обучавани в НИГГГ – БАН. Още при дискутиране на темата на дисертационния труд се вземат предвид и интересите на докторанта към разработването на конкретната проблематика, съобразена с неговите знания и компетенции придобити до момента на започване на докторантурата. Впоследствие при планирането на дейностите в индивидуалния план в образователната и научноизследователската част докторантът взема активно участие при планиране на дейностите. Разнообразието от предлагани методи на обучение – чрез лекции, семинари, консултации и т.н. позволява прилагането на гъвкави модели на обучение. Индивидуалният подход при обучението на докторантите позволява много бързо да се оцени ефективността на прилаганите методи на преподаване и да се подбере най-успешния от тях.

Конспектите периодично се обновява с цел да бъдат обхванати съвременните постижения и тенденции в развитието на съответното научно направление в максимална степен.

3.1.2. Обучението на докторантите по специалност „Икономическа и социална география“ се осъществява в съответствие с кредитна система на Докторантското училище към Центъра за обучение в БАН. Обучението на докторантите се осъществява по индивидуален учебен план, в който се планира провеждането на трите типа обучения. Научният ръководител подпомага и консултира цялостната подготовка на докторантите и разработването на дисертационния труд. Учебният план се изготвя съвместно от докторантите и научните им ръководители/консултанти и се обсъжда и утвърждава от Научния съвет на НИГГГ.

Индивидуалният план съдържа два раздела: обучителен - Индивидуално специализирано обучение, Общо специализирано обучение и Общоакадемично езиково и компютърно обучение и научно-изследователски - описва се план–програма за работа на докторанта по години, дейности и срокове за изпълнение на научноизследователската работа, работна структура на дисертационния труд.

3.1.3. Един от начините за контрол на качеството на обучение на докторанти на НИГГГ по специалност „Икономическа и социална география“, е периодичното проследяване за навременното и качествено изпълнение на образователната и научна програма на докторанта от неговия научен ръководител, съгласно приетите индивидуални планове и приетата с Правилника на ЦО кредитна система. При неспазване на сроковете научният ръководител своевременно информира директора и при необходимост предлага прекратяване на докторантурата от НС при констатиране на системни неизпълнения на задълженията на докторанта по негова вина. Докторантите представят отчет за извършените дейности, който съдържа научна част (докладване на получените резултати) и отчет за изпълнение на индивидуалния план.

Научният ръководител предлага конкретизация на индивидуалния учебен план на докторанта през следващата година.

Контролът по изпълнението на докторантската програма и набирането на минимума от 200 кредита, необходим за предварителна защита, се осъществява от Научния съвет на съответното ПНЗ, в което е зачислен докторантът, по доклад на научния ръководител.

3.1.4. Образователната програма на докторантите в БАН се осъществява в съответствие с кредитната система за обучение в Докторантското училище към Центъра за обучение.

Съществуват ясни правила за оценка на подготовката на докторанти в БАН, която се извършва по съвременен начин, чрез прилагане на кредитна система. Обучението на всеки един докторант се счита за успешно завършено при събрани най-малко 200 кредита (основание за отчисляване, освен докторантът да е постигнал съществени научни резултати по те-мата на дисертацията и да е изпълнил образователната програма, като е събрал минимум от 130 кредити). Тези кредити се получават в трите образователни модула, залегнали в индивидуалния план на докторанта

Прилаганата в БАН система за оценка на докторантско образование е съобразена изцяло с действащите нормативни документи в страната и кореспондира с най-добрите европейски и световни практики. Тя спомага за максимално широко интегриране в Европейското изследователско пространство, както и за разширяване на използването на международно признати стандарти и процедури за оценка на качеството на образованието и научните резултати. Системата за оценка на качеството на докторантското образование в БАН е насочена към съблюдаване на седемте Европейски принципа за иновативно обучение на докторантите от 2011 г.

3.1.5. Обучението на докторанти по „Икономическа и социална география“ в НИГГГ се осъществява в колегиална среда, при равнопоставени отношения между докторант – научен ръководител, което от своя страна насърчава взаимното уважение и доверие между обучаваните и обучавашите. В случаите, в които последното не бъде постигнато при определени обстоятелства, регламентирани както в Правилника за прилагане на Закона за развитието на академичния състав в НИГГГ – БАН, така и в тристранно подписания договор, в който се регламентират както задълженията, така и правата на докторантите, докторантът може да подаде молба за смяна на научния ръководител и темата на дисертационния труд. В Института има избрана комисия по етика и приет Етичен кодекс, в която за периода не са постъпили жалби.

Резултати от проверката:

3.1.1. Обучението на докторантите се осъществява по конкретни, утвърдени във времето форми.

3.1.2. Обучението на докторантите се извършва по ИУП, в който са представени формите на обучение и етапите на образователната и научна дейност. Изпълнението на ИУП и спазването на сроковете се контролира пряко от научния ръководител и Научния секретар.

3.1.3. Ежегодно, докторантът представя отчет за изпълнение на учебната и научна дейност, който се докладва пред научния колегиум на секцията и приема от НС.

3.1.4. Методите за оценка са съобразени с националната система за оценяване. Дейностите на докторанта са обвързани и с набиране на кредити.

3.1.5. В Института има избрана комисия по етика и приет Етичен кодекс.

Стандарт 4 „Прием, развитие, признаване и дипломиране на студентите“

Критерий 4.1. „Изградени са структури и са разработени вътрешно нормативни документи (правилници, разпоредби, инструкции) за функционирането на системата – от приема на докторантите включително до и след тяхната професионална реализация“

4.1.1. Приемът, обучението и защитите на докторантите в НИГГГ при БАН е в съответствие с действащата нормативна уредба. Предложенията за заявките за докторантски конкурс по специалност „Икономическа и социална география“ се обсъждат и приемат на заседание на секция „Икономическа и социална география“. Следва тяхното обсъждане и приемане на Научен съвет на Института и след това се спазва общата процедура за утвърждаване на заявените докторантски конкурси в ЦО при БАН. След утвърждаване на заявката от Министерството на образованието и науката и по Решение на Ръководството на БАН се обявява конкурс за редовна или задочна докторантура.

При наличие на кандидати Директорът назначава комисия от хабилитирани учени в специалност „Икономическа и социална география“ и представител на административното ръководство, според нормативните изисквания. За обявените конкурси за докторанти по специалността са подготвени съответните конспекти, които са утвърдени от НС на НИГГГ при БАН и по които се провеждат конкурсните изпити. Конкурсният изпит е писмен и анонимен. До устен изпит се допускат издържалите писмения с оценка “много добър” и крайната оценка е средноаритметичната от двата изпита. Изпитът по чужд език се организира и провежда от ЦО при БАН. Председателят на изпитната комисия изготвя доклад до Научния съвет с подробна информация за проведения конкурс, оценките от положените изпити по „Икономическа и социална география“ и по чужд език, както и биографични данни за кандидатите и съобщава предложението на комисията за зачисляване на съответен кандидат. При спечелен конкурс научният съвет гласува решение за зачисляване в докторантура, определя научния ръководител на докторанта, както и работно заглавие на темата на дисертационния труд. От 2004 г. с редовните докторанти по държавна поръчка се сключват договори за обучението.

Научният ръководител заедно с докторанта разработва подробен индивидуален учебен план за обучение на докторанта, който се обсъжда на заседание на секцията, както и в Научния съвет и се утвърждава от Научния съвет. Докторантите могат да участват в научноизследователската работа на Института, научните семинари, конференции и симпозиуми, както и да публикуват своите научни резултати в научни издания.

Подготвените за защита дисертационни трудове се обсъждат на заседание на секцията, за да получат докторантите препоръките и компетентните мнения на колегите си. Докторантът придобива право на защита на дисертационния труд след изпълнение на дейностите по обучението и успешно полагане на изпитите, определени в индивидуалния учебен план. Право на защита се придобива с решение на Научния съвет на НИГГГ - БАН. В НИГГГ при БАН периодично се анализира и актуализира действащата документация за процедурата по обявяването, приема и обучението на докторантите съобразно промените в законовите и нормативните документи.

4.1.2. НИГГГ – БАН провежда политика за включване на докторантите в изпълнението на научни проекти и задачи с научно-приложен характер. Докторантите по специалност „Икономическа и социална география” могат да се включват в изпълнението на научните теми на Департамент География в НИГГГ - БАН, в договори с НФ “Научни изследвания” на МОН и в международни проекти и договорни задачи с външни възложители (министерства, ведомства и др.), разработвани от Департамент География. На тях им се осигурява възможност за срещи с чуждестранните партньори, за вземане на участие в научни дискусии, работни срещи, семинари, младежки школи и конференции у нас и в чужбина, както и за представяне на научните резултати и добиване на реална представа за конкурентната среда, в която им предстои да се реализират в близко бъдеще и която е допълнителен стимул за научен растеж.

През акредитационния период трима докторанта по специалност „Икономическа и социална география”, са взели участие в 15 изследователски проекта на Департамент География.

4.1.3. Политиката на НИГГГ – БАН е да осигурява възможности за мобилност на докторантите в страната и в чужбина. Осигурява се възможност за специализации в чужди университети и научни организации, за участие в международни мрежи, в т.ч. чрез съвместни научни изследвания и обучения. Благоприятната академична среда, в която се обучават докторантите, стимулира евристичното мислене на младите учени и желанието им за успешна лична изява в областта на науката. През изминалия акредитационен период, няма докторанти по специалност „Икономическа и социална география“, които са реализирали мобилност у нас или в

чужбина. В НИГГГ - БАН са създадени условия за участие на докторантите в научни изяви на звеното и БАН в страната и в чужбина.

4.1.4. Административното обслужване на обучаваните докторанти по специалност „Икономическа и социалната география” се осъществява в съответствие с реда и организацията, създадена за обслужване на всички докторанти, обучавани в НИГГГ - БАН. Административното и научното обслужване на докторантите и наличната база данни за тях са добре организирани. За регистриране хода на докторантурата за всеки докторант е създадено индивидуално досие, в което се съхраняват всички документи по неговото обучение – протоколи от положените изпити, конспекти, работна програма, индивидуален учебен план, годишни отчети и т.н.

През периода на акредитацията двама докторанта по специалност „Икономическа и социалната география” са продължил академичната си кариера след успешна защита и работят по специалността;

Резултати от проверката:

4.1.1. Обучението на докторанти в НИГГГ-БАН се осъществява по процедура, разписана в приетите вътрешно-институционални нормативни документи.

4.1.2. Според Правилника за подготовка и оценка на докторантите на БАН, приет от АС при БАН, докторантите имат право да участват в изследователската дейност.

4.1.3. БАН осигурява възможност за мобилност на докторантите чрез сключени над 200 договора по европейската програма ЕРАЗЪМ+. През периода на акредитацията, обучавания докторант по специалността не е реализирал мобилност.

4.1.4. Административното обслужване на докторантите е добре организирано както в системата на БАН като цяло, така и в НИГГГ в частност.

Стандарт 5 „Преподавателски състав“

Критерий 5.1. „Висшето училище или научната организация има разработена политика за осигуряване на качествен академичен състав, за подготовка на докторанти, която е част от стратегията за развитие на институцията“.

5.1.1. За целите на обучението на докторантите и за тяхното научно ръководство Департамент „География“ в НИГГГ - БАН разполага с необходимите хабилитирани лица, работещи в областта на специалност „Икономическа и социална география”. На основен трудов договор по тази специалност през периода на акредитацията са работили 5 хабилитирани лица, които имат дългогодишен научноизследователски и преподавателски опит. Един от хабилитираните учени е защитил докторат по специалност „География на населението и селищата” и е хабилитиран по специалност „Икономическа и социална география”. Едно от хабилитираните лица има две хабилитации – по ИСГ и по „Туризм”. През разглеждания период един хабилитиран учен по специалността е пенсиониран, а един – напуснал. *Брой на хабилитираните лица по научната специалност – 5 бр . Относителен дял на хабилитираните лица по научната специалност към общия брой хабилитирани лица в обучаващото звено: 40 %*

Трима хабилитирани учени по специалността са осъществявали и осъществяват ръководство на един или повече докторанти през 2018 - 2022 г. Трима от тях са членове на Научния съвет на НИГГГ при БАН. Хабилитираните учени по специалност „Икономическа и социална география” имат опит и като преподаватели по различни географски дисциплини във висшите училища в страната (СУ „Св. Кл. Охридски”, ЮЗУ „Неофит Рилски“, ВТУ) Това е още една благоприятна пред-поставка, която позволява на учените да насърчават студентите по география

с изразени научни интереси в областта на икономическата и социална география да се стремят към придобиване на научната и образователна степен “доктор” по тази специалност.

5.1.2. Хабилитираните лица от Департамент „География“, които отговарят на изискванията за обучение на докторанти по специалност „Икономическа и социална география” имат необходимия брой научни публикации. Общият брой на научните публикации у нас и в чужбина на хабилитираните лица по специалността за периода на акредитация е 75 (в т.ч. 26 в чуждестранни издания). Има публикувана две самостоятелни и в съавторство научни монографии.

Относителният дял на научните публикации на хабилитирания състав, провеждащ обучението на докторантите по теми на специалност „Икономическа и социална география” в общия брой публикации на обучаващото звено е 27 %.

Хабилитираните учени по специалност „Икономическа и социална география” са работили през периода на акредитация общо по 26 национални и международни проекти. Проектите засягат важни теми от областта на социално-икономическата география, като влиянието на глобализацията върху устойчивото развитие, използването на екосистемните услуги, демографските тенденции и проблемите в социално-икономическото развитие в планинските и селските и пограничните територии, устройството на територията, мониторинг на риска при бедствия в граничните райони и др. Това дава възможност и на докторантите да имат поглед и да участват в реализирането на самия процес на реализиране на дадено научно изследване.

5.1.3. През изминалия акредитационен период учените по специалност „Икономическа и социална география” са участвали в 66 национални и международни научни форуми, където са представяли своите изследвания и са участвали в дискусии по различни аспекти от областта на икономическите изследвания.

Хабилитираните учени по специалност „Икономическа и социална география” са развивали оценъчна дейност в няколко аспекта: хабилитационни изследвания, научно-изследователски проекти и публикации. За периода 2018-2022 хабилитираните лица от специалността са разработвали експертизи в помощ на институции и органи на управление, осъществявали са преподавателска дейност, членства в научни организации и мрежи, членство в редакционни колегии и съвети на научни издания и др.

Критерий 5.2. Научноизследователска дейност на академичния състав и участие на докторантите в нея.

5.2.2. Обобщена информация за научноизследователската дейност на докторантите в ДП.

Общият брой на научните публикации у нас и в чужбина на хабилитираните лица по специалността за периода на акредитация е 75 (в т.ч. 14 в издания с импакт фактор). Относителният дял на научните публикации на хабилитирания състав, провеждащ обучението на докторантите по теми на специалност „Икономическа и социална география” в общия брой публикации на обучаващото звено е 27 %. Посочени са и 278 цитирания в списания с импакт фактор или импакт ранг. Хабилитираните учени са работили през периода на акредитация общо по 26 национални и международни проекти на Департамент География в НИГГГ – БАН, както и по проекти на външни институции и организации. През наблюдавания период учените по специалност „Икономическа и социална география” са участвали в 21 национални и международни научни форуми, където са представяли своите изследвания и са участвали в дискусии по различни аспекти от областта на социално-икономическата география.

Таблица 2. Обобщена информация за публикационната дейност на хабилитираните преподаватели в ДП за периода на акредитация.

Преподаватели, бр.	Публикации, бр.			Цитирания в издания с импакт фактор или импакт ранг, бр.	Участия в научни проекти, бр.				
	В издания с импакт фактор или импакт ранг	В издания без импакт фактор или импакт ранг	Общо					Общо	
Хабилитирани преподаватели с квалификация по ДП	5	14	62	76	278	7	11	8	26

5.2.2. Обобщена информация за научноизследователската дейност на докторантите.

Докторантите са развивали активна публикационна активност (11 публикации, от които 10 в нереферирани списания и 8 участия в научни форуми, на които са представили резултатите от изследванията си). Участвали са и в 16 научни проекта.

Таблица 3. Обобщена информация за научноизследователската дейност на докторантите в докторската програма за периода на акредитация.

Обучавани докторанти, бр.	Публикации, бр.			Участия в научни проекти, бр.				Участия в научни форуми, бр.			
	В издания с импакт фактор или импакт ранг	В издания без импакт фактор или импакт ранг	Общо				Общо				Общо
7	1	10	11	7	6	3	16	3	2	3	8

Резултати от проверката по 5.1:

5.1.1. В екипа на докторската програма участват квалифицирани преподаватели на ОТД, чиито академична длъжност/научно звание и научна степен са в областта на докторската програма.

5.1.2. Хабилитираните учени, потенциални научни ръководители в докторската програма извършват научни изследвания, като голяма част от научните им публикации са в импакт факторни и индексирани научни издания (вкл. SCOPUS и Web of Science) и резултатите от изследванията им са представени на авторитетни научни конференции.

5.1.3. Учените от НИГТГ-БАН са търсени за експертна и консултантска дейност, участват активно и в редица международни и национални проекти.

5.2.1. Общият брой на научните публикации у нас и в чужбина на хабилитираните лица по специалността за периода на акредитация е 76 (в т.ч. 14 в издания с импакт фактор).

5.2.2. Докторантите са развивали публикационна активност (11 публикации, от които 10 в националния референтен списък, 1 с импакт ранк и 8 участия в научни форуми и в 16 научни проекта.

Стандарт 6 „Учебни ресурси и подпомагане на студентите“

Критерий 6.1. „Висшето училище или научната организация развива материално-техническа и информационна база, необходима за учебно преподавателската, научноизследователската, художествено-творческата и спортна дейности“

6.1.1. НИГГГ разполага с необходимата материално-техническа база за провеждане на обучение на докторанти по специалност „Социално-икономическа география“. Докторантите работят и ползват техниката в кабинетите на научните си ръководители и специално предназначенията за тях зала с площ от 30 m², където има 6 компютъра за ползване само от докторантите. Друга зала е обособена като заседателна зала с осем работни места. В нея се провеждат работни срещи, семинари и изпити. Секция „Икономическа и социална география“ в Департамент География разполага с 4 отделни, стандартни работни помещения, в които има свободни работни места за ползване от докторанти. За докторантурата по специалност „Икономическа и социална география“ не е необходима специализирана апаратура.

В института функционира специализирана библиотека, където се съхранява богата научна литература и специализирани издания. Библиотеката разполага с десет работни места и предоставя методическа помощ при работа със съответните библиотечни единици.

6.1.2. Докторантите по специалност „Икономическа и социална география“ разполагат с много добра компютърна база за работа в Института. Департамент География е осигурен с необходимата техника – персонални компютри, скенери, принтери, копирни машини и др., които са съобразени с броя на учени-те и специалистите. В научните изследвания се използва лицензиран софтуер, който е напълно достатъчен за обработка на необходимата информация. Всички работни места имат осигурена интернет връзка. Докторантите могат да използват специализираните геобазни данни, които имат отношение към разработваните от тях докторски тези.

Департамент География разполага с топографски карти на България в М 1:25 000, 1:50 000 и 1:100 000, както и гео-бази данни за релеф, води, почви, административни граници и др.

През периода на своето обучение докторантите осъществяват теренна дейност и посещение на различни институции в зависимост от спецификата на разработваните докторски тези като за целта се използват и служебните автомобили на института.

6.1.3. Библиотеката на НИГГГ при БАН са депозирани над 21 000 тома научна литература по специалност география, специализирана периодика по линия на библиотечния обмен със страните от Европа, Азия и САЩ, а също така и много богат набор от атласи и карти. От тези книги около 18 % са от областта на география на населението и селищата. Създаден е ред за достъп на всички докторанти до научната библиотека на НИГГГ при БАН. В библиотеката на НИГГГ - БАН се получават 50 научни списания, имащи отношение към географията, в т.ч. над 30 специализирани периодични издания на различни езици, Реферативен журнал и др., а също и научни списания, в които се публикуват материали по специалност „География на населението и селищата. ”, напр. Проблеми на географията, Население, Год. на Софийския университет, Изв. на БГД и др. Създаден е електронен каталог на книгите от целия библиотечен фонд и получените

текущи периодични издания от 2003 г. Посредством библиотеката на НИГГГ и централната библиотека на БАН може да се осъществява обмен на научна литература с други научни организации в страната и чужбина. Освен научната библиотека на НИГГГ, във всяко работно помещение, ползвано от членове на Департамента, има справочна и друг тип литература, ползвана от учените и докторантите. Създадени са възможности за достъп до специализирани международни бази от данни и електронни издания.

6.1.4. Основен източник на информация за научната активност на обучаваното звено е годишния отчет на НИГГГ – БАН, който е базиран на годишните отчети на департаментите и секции в института. В него подробно се отбелязват публикации-те, цитатите, участието в проекти, работата с докторанти и мобилността на членовете на съответното научно звено.

В НИГГГ – БАН са създадени условия за публикуване на резултатите от научните изследвания на докторантите в научното списание на Департамента – „Проблеми на географията”, и в издания от научни конференции в страната и чужбина. Списанието „Проблеми на географията” има наднационален обхват, разпространява се чрез мрежата за международен обмен, реферира се в четири международни бази данни. Към момента на изработване на настоящия доклад списанието е в официална процедура за оценка и индексирание в международната система от научни бази данни на SCOPUS (Elsevier B.V.) – SJR (Scimago Journal & Country Rank).

През периода 2018-2023 г. четири докторанта по специалност „Икономическа и социална география”, са публикували свои резултати в национални и чуждестранни издания.

Резултати от проверката по критерий 6.1.:

6.1.1. НИГГГ-БАН разполага с добра материална и информационна база, осигуряваща високо качество на обучението и научноизследователската дейност на докторантите, в т.ч. аудитории и работни места, компютри и специализирани зали, библиотечен фонд, достъп до електронни информационни ресурси и бази данни и др.

6.1.2. Осигурени са всички условия за пълноценна работа и реализация на докторантите.

6.1.3. Докторантите от НИГГГ-БАН имат осигурен до компютърната мрежа на БАН и до бази данни като: SCOPUS, ISI Web of Knowledge, ScienceDirect и др.

6.1.4. В Института се провежда политика за стимулиране на научната и творческа дейност на докторантите и за публикуване на техните резултати в реномирани издания.

Стандарт 7 „Управление на информацията“

Критерий 7.1. „Висшето училище или научната организация имат изградена организация за управление на информацията, свързана с обучението и реализацията на докторантите“

7.1.1 Организацията на управлението на информацията, свързана с обучението и реализацията на докторантите, е регламентирана в Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности в БАН, Правилника за дейността на Центъра за обучение (ЦО) и Академичния съвет (АС) при БАН и Правилника за прилагане на Закона за развитието на академичния състав. Разписаните ясни изисквания и процедури осигуряват процесите на наблюдение, измерване, анализ и подобряване, с цел провеждане на обучение в достатъчен обем и с високо качество.

ЦО-БАН регулярно изпраща до институтите на БАН информация за провеждане на курсове, школи, информационни дни и възможности за участие в стажантски програми, форуми за кариерно развитие, стипендии, обучения, национални докторантски форуми и др.

В БАН функционира система за цялостно проследяване на докторантите, при която информация за тяхното обучение и постижения се събира и анализира регулярно. Вътрешноакадемичната система за отчитане на научната и експертна дейност в БАН SONIX се попълва регулярно от всички учени и се обобщава ежегодно във връзка с годишните отчети на институтите, като се въвеждат и данни за новопостъпили докторанти и за техния последващ статус – отчисление с право на защита, както и публикационната им активност и участието в проекти на звеното. Два пъти годишно се подават справки и към МОН чрез системата AdminUni за статуса на зачислените в институтите докторанти.

Ходът на докторантурите се следи регулярно и чрез приемането на тримесечните и годишните отчети на докторантите и мнението на техните ръководители на заседание на НС. Документацията по хода на докторантурата и учебителните дейности се прилага регулярно към личните досиета на докторантите.

7.1.2. Разработване и прилагане на политиката за осигуряване на качеството на докторантските програми, в която взимат участие и външни заинтересовани страни. ЦО на докторантите при БАН изготвя Годишен отчет, в който са отразени ефективни методи за събиране и анализ на информация за учебните програми и за осигуряване на релациите: преподавател-докторант, преподавател-административно обслужване, докторант-административно обслужване и други дейности;

На интернет сайта на института са общодостъпни рецензиите и становищата по приключили конкурси.

Резултати от проверката по критерий 7.1.:

7.1.1. В НИГГГ-БАН има изградена организация за управление на информацията, свързана с дейностите по обучение в ОНС „Доктор”.

7.1.2. Информацията, свързана с обучението и реализацията на докторантите от акредитираните в Института докторски програми се обновява периодично чрез съдействието на Центъра за обучение – БАН.

Стандарт 8 „Информация за обществеността“ и съответстващите му критерии, а именно:

Критерий 8.1. Висшето училище или научната организация публикува информация за:

- Приети документи и учебна документация на докторската програма;
- Решения и резултати от одити, свързани с качеството на обучение на докторантите и на академичния състав;
- Решения от академични и факултетни съвети;
- Проведени университетски форуми с участието на докторанти.“

8.1.1. Един от основните начини за оповестяване на резултати-те от научно-изследователската работа по специалността “Икономическа и социална география“ е публикуването им в научни и научно-популярни списания. Значителна част от постиженията на научното звено в областта на докторската програма по „Икономическа и социална география „са представени в публикациите на учените и докторантите в академичното географско издание „Проблеми на географията”, кое-то се списва от НИГГГ.

Лесно достъпна информация за целите, дейностите и партньорите на департамент „География” към НИГГГ, включително и по разглежданата научна специалност, може да бъде намерена на неговата страница в уебсайта на института.

Със своя допълнителен финансов ресурс Програмата за подпомагане на младите учени в БАН осигурява възможност за повишаване качеството на обучение на докторантите и развитие на изследователските им умения.

Дейностите в НИГГГ, свързани с профила на докторската програма са описани в Отчетите за дейността на департамент „География” и на НИГГГ за съответните години.

Департамент „География” като част от НИГГГ си партнира с редица университети в страната (ШУ „Епископ Константин Преславски“, СУ “Св. Климент Охридски“) и в чужбина, което дава по-добри възможности за развитие и повишаване на квалификацията на неговия научен състав и за обучение на докторантите. Подписани са меморандуми за сътрудничество с всички университети в страната, където се обучават географи. Департаментът чрез своите активни членове има дългогодишно сътрудничество в областта на икономическите и социални изследвания с Полската академия на науките, Унгарската академия на науките и други. Рамкови договори за сътрудничество са подписани с община Чипровци и община Пазарджик.

8.1.2. Информация за осъществяване на мобилност на докторанти-те се разпространява в системата на БАН основно от Центъра за обучение и достига до всички служители и обучавани в департамент „География” на НИГГГ. Програма „Еразъм” и възможностите за мобилност на докторантите са представени на уебсайта на Българската академия на науките в рубриката „Международно сътрудничество”. Докторантите имат възможност да осъществяват обмен и в рамките на специализирани научни мрежи, в които институтът е партньор, като SEEPUS, GLOCAD, ProKarts и др. Департамент „География” към НИГГГ редовно организира национални и международни научни форуми (International Scientific-Practical conference “Protected karst territories – Legislation, Tourism, Monitoring” (September 29 - October 2, 2019, Sofia, Bulgaria и др.), на които се дава трибуна за последните постижения на учените и докторантите в неговия състав. Използват се всички възможности, за да се подпомогне участието на докторанти в значими научни форуми. Това осигурява по-добра видимост на резултатите от тяхната работа и повишава уменията им за комуникация и презентация в научната общност и в по-широки среди.

8.1.3. Департамент „География” към НИГГГ редовно организира национални и международни научни форуми, на които се дава трибуна за последните постижения на учените и докторантите в неговия състав. Използват се всички възможности, за да се подпомогне участието на докторанти в такива научни форуми. Това осигурява по-добра видимост на резултатите от тяхната работа и повишава уменията им за комуникация и презентация в научната общност и в по-широки среди. Информацията за предстоящи научни конференции се обменя интензивно и без ограничения между учените и докторантите в департамента. Обичайна практика е колегите да подават поканите за участие към ръководителя или офис организатора на департамента, които ги разпращат до електронните пощенски адреси на всички учени, специалисти и докторанти в департамента и института. Всички предстоящи научни форуми се оповестяват чрез сайта на института и други сайтове

Резултати от проверката по стандарт 8.1.:

8.1.1. ЦО-БАН и НИГГГ-БАН предоставят актуална информация за процедурите и съдържанието на докторските програми и за текущи събития, свързани с тяхното изпълнение. Научната дейност на се популяризира и чрез лекции, интервюта за периодичния печат, телевизията и НИГГГ-БАН радиото и научно-популярни публикации. НИГГГ-БАН издава

собствено научно списание “Проблеми на географията” като от началото на 2020 г. всеки публикуван материал притежава DOI.

8.1.2. За периода не са осъществявани мобилности на докторанти.

8.1.3. В НИГГГ-БАН са налични възможности за подпомагане публикуване на резултатите и участието на докторанти в авторитетни научни конференции в страната и в чужбина.

Стандарт 9. „Текущ мониторинг и периодичен преглед на програмите“

Критерий 9.1. „Регулярен мониторинг (преглед) и актуализиране на докторските програми, съобразно еволюцията на научните знания, изследвания и технологии“

9.1.1. В системата на БАН мониторингът, периодичният преглед и актуализацията се осъществява на няколко нива:

На общоакадемично ниво това се реализира чрез осъвременяване и разнообразяване на специализираните докторантски курсове. Ежегодно се извършва преглед на действащите учебни курсове, редуциране на тези с нисък интерес или поради отказ на преподаватели и своевременно набиране на нови курсове, които се обсъждат и приемат от Научният съвет на Центъра за обучение;

Периодично Центърът за обучение при БАН инициира общо-академичен докторантски семинар, на който се обсъжда актуалното състояние на докторантските програми, прилаганите форми и начини на обучение, възникнали трудности в учебния процес и разработването на дисертационните трудове, както и нови възможности за обучение, участие на докторантите в научни форуми, мобилност на докторантите и др.

На ниво НИГГГ-БАН мониторингът на докторантските програми се осъществява от научното ръководство на Института, а актуализацията - от секцията „Икономическа и социална география“, департамент „География“;

Конспектите за прием по дадена докторантска програма и по полагане на докторантски минимум се актуализират периодично в съответствие с новите тенденции в теорията, развитието на научните изследвания и на настъпилите промени в социално-икономическата география. Тези промени се извършват регулярно от хабилитираните членове в научно направление ИСГ и при отчитане на мнението на бивши и настоящи докторанти. През 2018 – 2023 г. конспектите по научна специалност „Икономическа и социална география“ са актуализирани в този контекст.

9.1.2. Прилагането на системата за оценка на качеството на обучението на докторантите в БАН се осъществява както на ниво Център за обучение, така и в рамките на НИГГГ-БАН.

Основните процедури и практики на ниво Център за обучение през наблюдавания период се състоят в:

- Приемане на ежегодни планове и програми за дейността на ЦО;
- Ежегодна актуализация на обявените в Докторантското училище курсове по чуждоезиково обучение, специализирани компютърни курсове;
- Разработване и реализация по предложение на докторанти на нови IT курсове;
- Осигуряване и периодична актуализация на програмите за мобилност на докторанти;
- Разпространяване на информация за събития, научни форуми, добри практики и други, чрез социалните мрежи.

На институтско равнище основните процедури се състоят в:

Периодичен преглед на докторантските програми и актуализиране на конспекти за прием и полагане на докторски минимум,

Изграждане на действаща система за отчетност на докторантите чрез провеждане на годишен общоинститутски семинар и тримесечна отчетност на редовните докторанти и периодична проверка на напредъка на докторантите по разработване на дисертационните трудове на секционен ниво;

Предоставяне на информация за специализации и обучение и стимулиране на научната и образователна мобилност на докторантите;

Стимулиране на участието на докторантите в научно-изследователската дейност на департамента и включването им в проекти и договори по различни национални и международни програми.

Резултати от проверката по критерий 9.1.:

9.1.1. Мониторингът на докторантските програми в НИГТГ се осъществява в координация с Центъра за обучение на БАН и в съответствие с прилаганата в академията „Система за оценяване качеството на образованието на докторантите“. Обсъжданията на програмите се осъществява в конкретните обучаващи звена на департамента. Докторантската програма по „Икономическа и социална география“ е актуализирана с цел повишаване на качеството на обучението и успешна защита на дисертационните трудове.

9.1.2. В Департамент География са утвърдени ефективни практики за наблюдение на напредъка на докторантите, за разработването на докторантски курсове, развитие на специализирани умения за дистанционни наблюдения, и за стимулиране на участието на докторантите в научно-изследователската дейност на секциите.

Стандарт 10 „Циклично външно осигуряване на качеството“

Критерий 10.1. „Висшето училище или научната организация осъществяват планирани дейности за самооценяване и външни оценки на докторските програми“

10.1.1. Основната форма на външно осигуряване на качеството са цикличните планови процедури по програмна акредитация и следакредитационно наблюдение и контрол от НАОА. Основната форма на външно осигуряване на качеството са цикличните планови процедури по програмна акредитация и следакредитационно наблюдение и контрол от НАОА. В НИГТГ-БАН има акредитация за обучение по 10 докторски програми в професионално направление 4.4. Науки за земята.

НИГТГ-БАН е получил акредитация за докторска програма по „География на населението и селищата“ с Протокол № 7 на Постоянната комисия по природни науки, математика и информатика към НАОА от 26.03. 2018 г. и има право да провежда обучение за ОНС „доктор“ с обща оценка **9,16 (девет цяло и шестнадесет стотни)**, със срок на валидност 6 години. ПКПНМИ е поставила три препоръки с постоянен срок на изпълнение.

Резултати от проверката

10.1.1. Институцията преминава през периодично външно оценяване на качеството на ДП от НАОА. Външно оценяване на докторската програма по „География на населението и селищата“ е проведено през 2018 г. от НАОА, като е дадена оценка от **9,16 (девет цяло и шестнадесет стотни)** със срок на валидност шест години с **3** препоръки.

V. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

	СИЛНИ СТРАНИ	СЛАБИ СТРАНИ
Фактори на вътрешната среда	<p>1. НИГГГ-БАН има публично оповестена, с официален статут и отчетност политика за осигуряване качеството на обучението по докторската програма.</p> <p>2. НИГГГ-БАН е осигурила необходимите процедури и практики за прилагане на законовите изисквания по отношение на всеки от етапите на докторантурата..</p> <p>3. НИГГГ-БАН има организация и стандарти за разработването, одобрението и прилагането на учебната документация, която периодично се анализира и обновява с участието на заинтересованите страни. Функционира адекватна политика за включване на докторантите в изпълнението на изследователските проекти.</p> <p>5. Материално-техническата и информационна база на НИГГГ-БАН напълно обезпечават успешната работа по докторантурата. Осигурен е достъп на докторантите до необходимите научни издания и бази данни.</p>	<p>1. Не е регламентирано провеждането на вътрешни одити за оценка на качеството на обучението по ДП.</p> <p>2. Малък брой на публикации в издания с високо тегло, с участие на докторанти.</p>
Фактори на външната среда	<p style="text-align: center;">ВЪЗМОЖНОСТИ</p> <p>1. Осъществяване на по-тесни връзки държавния сектор, за установяване на проблеми и тяхното решаване, свързани с тематиката на докторската програма.</p> <p>2. Разширяване на възможностите за финансиране на изследванията не само чрез конкурсна тематика на ФНИ и международни проекти, но и чрез стопански проекти възложени от държавата и бизнеса.</p> <p>3. Осигуряване на допълнителни финансови стимули и социални облекчения за докторантите.</p> <p>4. Изработване на механизми за стимулиране на преподавателите участващи в обучението на докторантите.</p> <p>5. Обучение на чуждестранни докторанти, както от ЕС, така и извън него.</p>	<p style="text-align: center;">ЗАПЛАХИ</p> <p>1. Намалващ брой на завършващите магистри в ПН 4.4 в страната, от където и на кандидати за докторската програма.</p> <p>2. Критично намаляване на интереса към обучение в докторската програма, поради липса на достатъчно висока финансова мотивация в кандидатите и високо ниво на конкурентната среда в областта на ДП.</p>

Въз основа на направените констатации ПКПНМИ предлага на Акредитационния съвет да даде право на Национален институт по геофизика, геодезия и география - БАН да провежда обучение по докторска програма „Икономическа и социална география” в Професионално направление 4.4. Науки за Земята.

VI. ПРОЕКТ ЗА ПРЕПОРЪКИ НА ПОСТОЯННАТА КОМИСИЯ

1. Да се регламентира провеждането на вътрешни одити за оценка на качеството на обучението по ДП.

Срок: постоянен

2. Да се стимулира активността на докторантите за публикуване в издания с високо тегло, според методиката на НАОА.

Срок: постоянен

Председател на ПКПНМИ:.....

/проф. д-р Мариела Оджакова/

VII. ПРИЛОЖЕНИЯ

Задължителни таблици (попълват се от акредитираната институция)

Задължителните таблици трябва да съдържат информация за докторантите, обучавани по докторската програма, наукометрични показатели на хабилитираните и нехабилитираните преподаватели на ТД по докторската програма и количествените характеристики на докторската програма.

Таблица 1а.(1) Информация за докторантите, обучавани в докторска програма „Икономическа и социална география“ в НИГГГ-БАН за периода на акредитация.

№	Име на докторанта, тема на дисертацията, име на научния ръководител	Форма на докторантурата	Период на обучение	Статус на докторанта	Реализация на докторанта
1	Светла Георгиева Георгиева, „Комплексна типологизация на селските райони в Южна Централна България“, проф. д-р Надежда Илиева	редовна	01.10.2015-01.10.2018	защитил	
2	Поли Николова Рукова, „Влияние на международното разделение на труда върху локализацията на производството на облекло в Югозападна и Южна централна България“, проф. д-р Боян Кулов	самостоятелна	17.12.2014-16.12.2018	защитил	Работи в НИГГГ - БАН
3.	Марияна Стоянова Султанова, „Концептуална рамка за постигане на устойчиво развитие в планинските райони“, проф. д-р Надежда Илиева	самостоятелна	30.07.2020-02.06.2021	защитил	
4.	Марина Георгиева Райкова, „Въздействие на глобалните кризи върху туристическите потоци в България“, доц. д-р Десислава Вараджаква	самостоятелна	01.04.2022-		Работи в НИГГГ - БАН
5.	Десислава Димитрова Полеганова, „Оценка на градската среда на обитаване в контекста на поведенческата	самостоятелна	01.04.2022-		Работи в НИГГГ - БАН

	география (на примера на гр. София)“, проф. д-р Надежда Илиева				
6.	Крум Здравков Божиков, „Териториални особености в застаряването на населението в България“, проф. д-р Надежда Илиева	самостоятелна	01.08.2021-		
7.	Петър Христов Кирилов, „Политики и приоритети в областта на интеграцията на ромите след приемане на България в ЕС“, проф. д-р Надежда Илиева	самостоятелна	01.09.2022-		Работи в НИГГГ - БАН

Таблица 16.(5.2*) Информация за научноизследователската дейност на докторантите в докторска програма *Икономическа и социална география* в НИГГГ-БАН за периода на акредитация

№	Име на докторанта	Публикации, бр.		Участия в научни проекти, бр.			Участия в научни форуми, бр.		
		В издания с импакт фактор или импакт ранг ⁴⁾	В издания без импакт фактор или импакт ранг	Вътрешно-институционални	Национални	Международни	Вътрешно-институционални	Национални	Международни
1	Светла Георгиева Георгиева	1	2	0	0	0	0	0	0
2	Поли Николова Рукова	0	2	1	1	0	0	2	0
3	Марияна Стоянова Султанова	0	0	0	0	0	0	0	0
4	Марина Георгиева Райкова	0	5	3	1	0	1	0	2
5	Десислава Димитрова Полеганова	0	0	3	2	3	1	0	1
6	Крум Здравков Божиков	0	0	0	0	0	1	0	0
7	Петър Христов Кирилов	0	1	0	1	0	1	0	0

Задължителни таблици (попълват се от акредитираната институция)

Таблица 1в. Обобщена информация за научно-изследователската дейност на докторантите в докторската програма за периода на акредитация.

Обучавани докторанти, бр.	Публикации, бр.			Участия в научни проекти, бр.				Участия в научни форуми, бр.			
	В издания с импакт фактор или импакт ранг	В издания без импакт фактор или импакт ранг	Общо	Вътрешно-институционални	Национални	Международни	Общо	Вътрешно-институционални	Национални	Международни	Общо
7	1	10	11	7	6	3	16	3	2	3	8

Таблица 2а. Информация за хабилитирани и нехабилитирани преподаватели на ТД в обучаващото звено¹⁾ НИГГГ-БАН с квалификация и компетентност по докторска програма *Икономическа и социална география* за периода на акредитация.

№	Акад. длъжност, научна степен, име	Научна специалност по хабилитацията или научна степен	Титуляр на дисциплина **)	Трудов договор
Хабилютирани преподаватели с квалификация по докторската програма				
1	Проф. д-р Боян Йорданов Кулов	Професор/ 4.4. Науки за Земята; Икономическа и социална география 01.08.02		<i>До 08.09.2022 г. е бил на работа в НИГГГ</i>
2	Доц. д-р Диляна Станева Стефанова	Доцент/ 4.4. Науки за Земята; Икономическа и социална география 01.08.02		<i>До 01.03.2022 г. е била на работа като доцент в НИГГГ-БАН От 07.03.2022 г. – географ в НИГГГ – 03048/07.03.2022</i>
3	Доц. д-р Поли Николова Рукова	Доцент / 4.4. Науки за Земята; Икономическа и социална география 01.08.02		<i>Доцент до 01.03.2023 г. Географ – 20.03.2023 - 03162/2003.2023</i>

4.	Доц. д-р Александра Любенова Равначка	Доцент/ 4.4. Науки за Земята; Икономическа и социална география 01.08.02		<i>Доцент от 02.03.2022 г. - 03-468/2023</i>
5.	Доц. д-р Десислава Георгиева Вараджкавова	Доцент/ 4.4. Науки за Земята; Икономическа и социална география 01.08.02		<i>Доцент от 01.07.2019 г. 03-572/2023</i>
Нехабилитирани преподаватели с квалификация по докторската програма				
1.	Гл.ас. Стефан Генчев	Главен асистент/ 4.4. Науки за Земята;		<i>Главен асистент в НИГГГ</i>

Задължителни таблици (попълват се от акредитираната институция)

Таблица 26. Наукометрични показатели на академичния състав в докторската програма

№	Академична длъжност, научна степен, име	Публикации ³⁾ , бр.			Цитирания в издания с импакт фактор или импакт ранг ⁴⁾	
		За периода на акредитация			Общо	За периода на акредитация
		Общо	В издания с импакт фактор или импакт ранг ⁴⁾	В издания <u>без</u> импакт фактор или импакт ранг		
Хабилитирани преподаватели						
1.	Проф. д-р Боян Йорданов Кулов	18	5	13	105	44
2.	Доц. д-р Диляна Станева Стефанова	14	1	13	25	5
3.	Доц. д-р Поли Николова Рукова	7	0	7	291	183
4.	Доц. д-р Александра Любенова Равначка	4	3	1	9	5
5.	Доц. д-р Десислава Георгиева Вараджкавова	32	4	28	172	41

Таблица 2в. Обобщена информация за публикационната дейност на хабилитираните преподаватели в ДП за периода на акредитация.

Преподаватели, бр.		Публикации, бр.			Цитирани я в издания с импакт фактор или импакт ранг, бр.	Участия в научни проекти, бр.			
		В издания с импакт фактор или импакт ранг	В издания без импакт фактор или импакт ранг	Общо		Вътрешно- институционални	Национални	Международни	Общо
Хабилитирани преподаватели с квалификация по ДП	5	14	62	76	278	7	11	8	26

Задължителни таблици (попълват се от акредитираната институция)

Таблица 3. Количествени характеристики за докторската програма Икономическа и социална география за периода на акредитация

№	Характеристика	Докторска програма
I. Брой докторанти		
1.	Обучавани	7
2.	Новозачислени, в т.ч.:	5
	Редовна форма на обучение	1
	Задочна форма на обучение	0
	На самостоятелна подготовка	6
3.	Защитили	3
4.	Отчислени, в т.ч.:	0
	С право на защита	0
	Без право на защита	0
5.	Обявени конкурси за прием на докторанти, в т.ч.:	0
	Година и форма на обучение	0
	Година и форма на обучение	0
	Година и форма на обучение-2021	1 – редовна
	Година и форма на обучение – 2022	1 – редовна
II. Брой хабилитирани преподаватели на ОТД в обучаващото звено¹⁾		
1.	Общ брой	16
2.	С квалификация в областта на докторската програма	5
3.	С компетенции в областта на докторската програма ²⁾	0
III. Публикации на академичния състав на обучаващото звено ³⁾		
1.	На хабилитираните преподаватели в обучаващото звено ¹⁾	374 ***

1.1	От тях в издания ⁴⁾ с импакт фактор (Web of Science) или импакт ранг (Scopus) ⁵⁾	109 ***
2	На хабилитираните преподаватели с квалификация в областта на докторската програма	76
2.1	От тях в издания ⁴⁾ с импакт фактор (Web of Science) или импакт ранг (Scopus) ⁵⁾	14
3.	На хабилитираните преподаватели с компетентност в областта на докторската програма	0
3.1.	От тях в издания ⁴⁾ с импакт фактор (Web of Science) или импакт ранг (Scopus) ⁵⁾	0
4.	На нехабилитираните преподаватели в обучаващото звено	16
4.1.	От тях в издания ⁴⁾ с импакт фактор (Web of Science) или импакт ранг (Scopus) ⁵⁾	7
IV.		
1.	Брой публикации с участие на докторанти	11
1.1	От тях в издания ⁴⁾ с импакт фактор (Web of Science) или импакт ранг (Scopus) ⁵⁾	1
V.	Участие в научни проекти	
1.	Брой преподаватели, участвали в проекти поне за 1 год.	5
1.1	В т.ч. брой преподаватели, участвали в международни проекти поне за 1 год.	3
2.	Брой докторанти, участвали в проекти поне за 1 год.	4
2.1	В т.ч. брой докторанти, участвали в международни проекти поне за 1 год.	1
VI.	Научни изяви на докторанти	
1.	Брой докторанти, участвали в научни форуми	5
1.1	В т.ч. в чуждестранни или международни форуми ⁶⁾	2
1.2	В т.ч. в конференции и други форуми на обучаващата институция	4
VII.	Мобилност на докторанти	
1.	Брой докторанти, участвали в мобилност	0
1.1	От тях участвали в мобилност по програмите Еразъм	0

VIII.	Материално-техническа база	
1.	Лабораторна площ за изследователска дейност, m ² /преподавател на ОТД в обучаващото звено	6,6
IX.	Компютърна и информационна база	
1.	Брой компютри за работа на докторантите в обучаващото звено	4
2.	Брой научни списания, имащи отношение към докторската програма, които институцията притежава	6
2.1.	В т.ч. получавани поне 2 год. в периода	6
3.	Брой АИС (бази от данни), имащи отношение към докторската програма, до които има достъп	4

*** **Включват се публикации** на всички хабилитирани преподаватели с квалификация в Департамент География на НИГГГ. Тук не е включен броят статии (48) на преподаватели с компетентност по докторските програми в Департамента.

*)	Посочва се реалният оценяван период. Данните в таблиците за всички показатели следва да бъдат за този период. По отношение на количествените показатели се вписват числата от доклада самооценка, а след всяко от тях в скоби - числата за периода до съставяне на таблицата
**)	Попълва се само в случаите на акредитиране на докторска програма от висше училище
1)	Обучаващо звено: първично звено на висшето училище или научна организация
2)	Преценка по научната продукция
3)	Отчитат се само статии в пълен текст в списания и в материали на конференции; монографии и части от монографии; учебници и учебни пособия; патенти. Представя се общ списък на публикациите (без повторения в случаите на авторски колективи от звеното)
4)	Включват се реферирани научни списания и сборници
5)	Отчитат се публикации в издания с импакт фактор IF (Web of Science) или с импакт ранг SJR (SCOPUS). Публикация, която е в издание с IF и SJR, се отчита само веднъж
6)	Без национални форуми с международно участие

Дата: 18.09.2023 г.

Изготвил:.....